

2. Med različnimi običaji bo dušni pastir **odbral** tiste, ki jih je vredno gojiti. Nekaterih navad, ali bolje razvad ni namreč prav nič škoda, ker so ljudje že zdavnaj pozabili na njih pravo jedro in prav nič ne prispevajo k verskemu življenju. Nekateri so tako tuji sedanjemu občutju, da bodo nujno propadli in bi jih zastoj skušali ohranjati. Vsi tisti običaji, ki pomagajo k lepemu družinskemu praznovanju cerkvenih praznikov, ki navajajo k spoštljivi uporabi zakramentalov in ki nadnaravna sredstva vključujejo v človekov življenjski krog, pa so vredni, da jih dušni pastir skrbno ohranja in prizadevno goji. Tudi nove običaje, ki doslej v župniji niso bili v navadi, pa so koristni in lepi, bo skušal uvesti. S kakim razumevanjem so verniki sprejeli pobudo dušnega pastirja, naj bi vsakemu novemu krščencu darovali lepo krstno svečo, ki ga bo spremljala skozi vse življenje! Kako hvaležni so mu bili zlasti otroci, ko je pomagal v družine vpeljati jaslice!

3. Kako pa bo dušni pastir te običaje **gojil**? Predvsem mora ljudem pomagati, da bodo razumeli pomen običajev, katerih se še drže. Pri oznanilih, ob razih blagoslovih jim bo to kratko razložil. Lepo priložnost ima tudi pri katehezi. Pred prazniki bo otroke opozoril na lepe družinske običaje ali jih z njimi uprizoril. Za nalogo jim bo naložil opis domačih običajev ob praznikih, jih navajal k zbiranju in oblikovanju preprostih verskih predmetov, skupaj z njimi postavil jaslice ali zapel domače obredne pesmi. Ko bo materam govoril o vzgoji, jim bo svetoval, kako naj otroke uvajajo v cerkveno bogoslužje in domače običaje. Dekletom bo povedal, kako verski običaji prispevajo k pravi domačnosti in duhovni povezanosti družine. Poslušalci njegovih pridig bodo hvaležno prisluhnili, ko bo omenil njihove navade ali njih domačo modrost in jim pojasnil, kako je vse to zraslo iz življenja Cerkve in kako jim vse to zagotavlja trdno oporo v Bogu.

ANTON VIDMAR

PITANJA I ODGOVORI

1. Čujem da nije dovoljeno da kod čitane Mise služi više nego jedan ministrant a kod pjevanja dva. Čini mi se da bi bilo vrlo prikladno uposliti sve prisutne ministrante. Tako bi bili po-
božniji i mirniji.

O d g o v o r: Doista kod čitane Mise treba da redovito poslu-
žuje samo jedan ministrant, kod pjevanja dva a ako je kađenje
tri ministranta. Međutim sasvim je zgodno da svi ministranti
zborno sudjeluju kod sv. Mise tako da svi u ophodu idu pred sve-
ćenikom k oltaru, da svi zajednički odgovaraju, pjevaju, zajed-
nički vrše obredne kretnje, sudjeluju kod prikazivanja, pričeste se
i sl.

2. Vaše izdanje »Obredi Svete sedmice« ima dosta nedosta-
taka. Tu je opisano izlaganje Svetotajstva u »Božjem grobu« a to
se ne slaže s liturgijskim propisima. Opisan je i obred »uskrsnuća«
koji samo umanjuje dojam liturgijskih obreda Uskrsnog bdjenja.
Ne mogu zamisliti da bi jedan takav neliturgijski običaj smic

uplivati na promjene u svečanoj Misi Uskrsne noći te da bi se mjesto »Ite, missa est, alleluia, alleluia« imalo pjevati »Benedicamus Domino, alleluia, alleluia« kako to piše na str. 114.

Odgovor: Kao i svako ljudsko djelo knjižica »Obredi Svete sedmice« ima dosta manjkavosti. Sva tri spomenuta nedostatka proizlaze iz činjenice da ova knjižica opisuje kako treba dolično vršiti obrede računajući da se obdržavaju običaji koji još dosada nisu dokinuti. — O izlaganju Svetotajstva kod »Božjeg groba« mnogo se puta raspravljalo na liturgijskim sastancima. O tom je pisala i »Služba Božja« (I, 2, 7). Po rimskom obredu trebalo bi u znak Kristove smrti na Veliki petak iznijeti Svetotajstvo iz crkve tako da bude prazna i bez ikakva nakita sve do Uskrsnog bdjenja. U tom su jasne odredbe Sv. Stolice koje govore da se Svetotajstvo ima čuvati izvan crkve u kojoj se vrše obredi. To može biti ili u sakristiji ili u sobi župskog stana ili u kojem oratoriju. Prostorija u kojoj se čuva Svetotajstvo treba biti zaključana jer se presv. Euharistija tu čuva samo za bolesnike a ne radi javnog štovanja. Ako nema tako zgodna mjesta izvan crkve Svetotajstvo se može čuvati na najmanje uočljivom oltaru u crkvi. Tu ima goriti samo jedna svijeća (S. Z. Sakramenata 26. III 1939, III, b; AAS 21, 636). Smisao ovih odredaba lijepo opisuje naš suradnik Filip Kavčić u članku o štovanju presv. Euharistije što ga donosimo u ovom broju. — Što se tiče obreda »uskrsnuća« (kao i svih drugih pobožnih pučkih običaja), SZO je odredio da ti obredi ne smiju ometati liturgijskih obreda. One običaje koji se ne mogu vršiti bez ometanja liturgijskih obreda. One običaje koji se ne mogu vršiti bez ometanja liturgijskih obreda treba izostaviti (L. Trimeloni, Compendio di liturgia pratica, Torino 1959, 758). SZO opominje Ordinarije i dušobrižnike »neka pouče vjernike o vrlo velikoj vrijednosti svete liturgije koja daleko nadilazi po svojem značenju uvijek, a osobito u ovim danima, sve druge pa i najbolje običaje i pobožnosti bilo kakve vrste« (Naputak SZO od 16. XI 1955, br. 23). — Prema Kodeksu rubrika (Br. 507 a) kad iza Mise slijedi neki ophod mjesto »Ite missa est« govori se »Benedicamus Domino«. Kodeks rubrika ne predviđa nikada da se na Misi iza »Benedicamus Domino« govori »alleluia, alleluia«. Stoga bi bilo najprikladnije da se izbjegne svaka procesija iza Mise Uskrsnog bdjenja; a gdje se ta procesija vrši možda je ipak bolje da se iza »Benedicamus Domino« dodaju dva »alleluia«.

3. Da li se mogu smatrati liturgijskim činima obredi koji se vrše iz knjiga koje nisu odobrene od Svete Stolice? U prvom redu mislim na obrede Svete sedmice kako se vrše u našim primorskim krajevima. Smatram da bi to radije bile pobožne pučke vježbe nego liturgijski čini.

Odgovor: Prema Kodeksu crkvenog zakonika (kan. 1256) i Uputi SZO o svetoj glazbi i svetoj liturgiji od 3. IX 1958. (br. 1) »liturgijski su čini oni koje vrše osobe za to određene po ustanovi Isusa Krista i Crkve i u njihovo ime prema liturgijskim knjigama koje je odobrila Sveta Stolica da se iskaže dužno štovanje Bogu, svetima i blaženima; a ostali sveti čini koji se vrše u crkvi ili izvan nje, bilo da je svećenik odsutan ili prisutan, nazivlju se pobožne vježbe«. Iz ove je definicije očito da sve knjige za litur-

gijsku upotrebu (a pogotovo prijevode na živi jezik) treba da odobri Sveta Stolica. Ako su liturgijske knjige štampane na živom jeziku bez dozvole Svete Stolice, pretpostavlja se da su izdane za upotrebu vjernika. Dalmatinski su biskupi poduzeli korake za autentično izdanje Obreda Svete sedmice na živom jeziku.

OLTAR PREMA PUKU

U najnovije vrijeme liturgičari misle da bi za vrijeme predmise misnik trebao biti u neposrednom kontaktu sa svijetom a samo preko žrtvenog dijela da bi bio na oltaru. Kroz to vrijeme nije tako nužno da je okrenut prema puku. Ipak je potrebno da se o tom raspravlja. (Op. Uredništva)

Nema nikakove zapreke ni s teološke niti liturgijske strane da oltar bude okrenut prema puku ili obratno.

Među suvremenim liturgičarima se sa simpatijom gleda na oltar okrenut prema puku. Poteškoća je jedino u tome kako da tabernakul ne izgubi svoje počasno mjesto na glavnom oltaru koje je tokom povijesti osvojio. Posebna instrukcija Sv. Stolice izričito zabranjuje da se tabernakul ukloni s glavnom oltara radi toga da bi mogao biti okrenut puku.

Ne želim raspravljati koji je način bolji, nego ukazati na to da oltar okrenut puku može imati svoje prednosti.

Tako oltar može biti postavljen u sredinu crkve. Oltar tj. menza postaje centralni objekat svetišta a to mu mjesto i pripada jer ga je već previše potisnuo tzv. retabl.

Oltar postavljen u sredinu crkve psihološki pojačava osjećaj zajednice i sudioništvo u liturgiji.

U velikim crkvama se smanjuje udaljenost vjernika od oltara.

Centralno postavljen oltar dozvoljava organizaciju upotrebe crkve. Tako se preko tjedna može upotrebljavati samo jedan dio crkve pa se time smanjuju troškovi oko čišćenja. Osobito je to problem u velikim crkvama.

Postavljanje oltara u sredinu građevine dozvoljava ponovo konstrukciju centralnih građevina (rotonda) koje imaju svoju simpatiju i pružaju veliku raznolikost konstrukcijskih oblika.

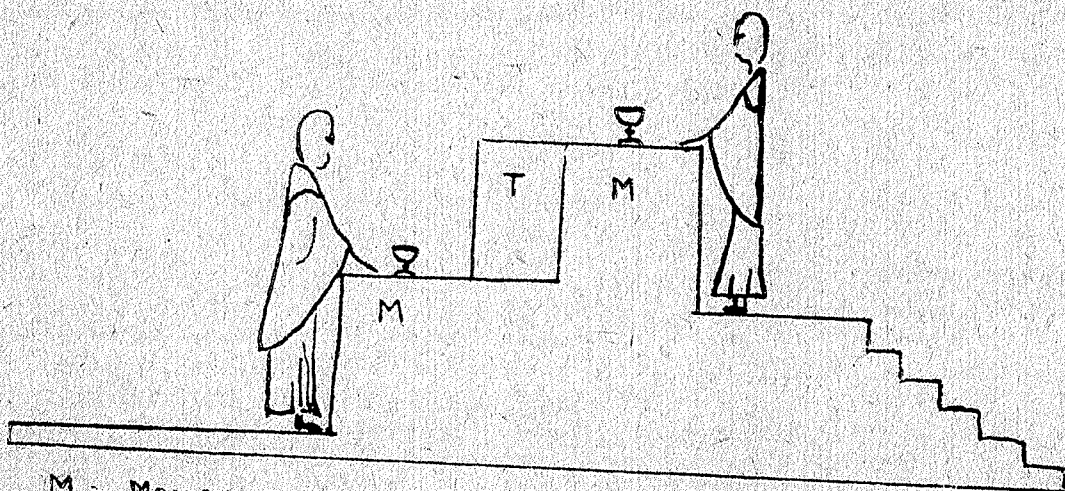
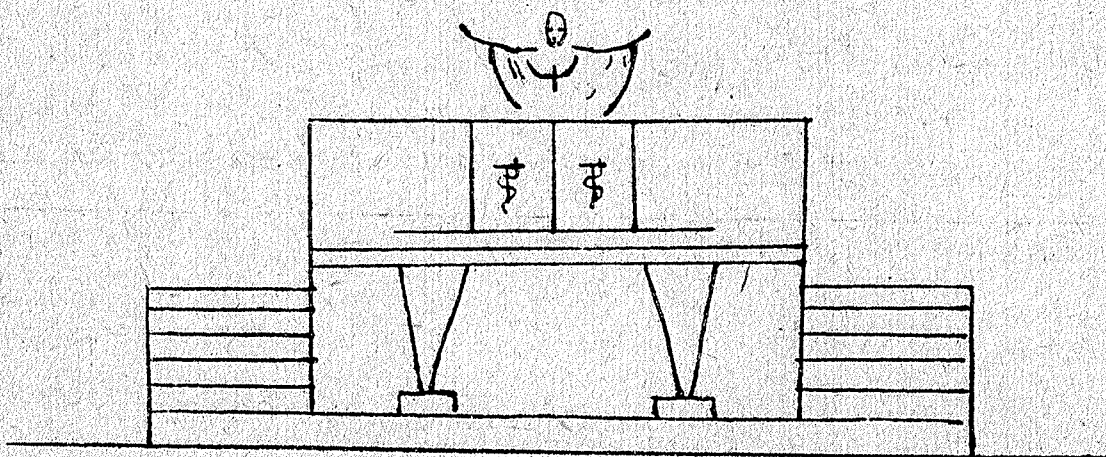
Takove centralne građevine dozvolile bi osvježenje u crkvenoj arhitekturi i dozvolile bi uporabu suvremenih građevinskih materijala koje su podesne baš za okrugle građevine.

Na priloženim skicama vidimo da je moguće spasiti i to da oltar bude okrenut i prema puku i obratno a da tabernakul ne izgubi svoje mjesto na glavnom oltaru. Zadovoljan je ukus i jednih i drugih jer je svećenik za polovinu crkve okrenut prema oltaru a za drugu polovicu prema puku. Tabernakul ostaje okrenut prema glavnim vratima i taj se dio upotrebljava preko tjedna dok se nedjeljom pusti u uporabu cijela crkva. Vjernici mogu promatrati oltar i misnika sa svih strana.

Kako se vidi na skici radi se zapravo o dvije menze s visinskom razlikom visine tabernakula. Na obe se menze može misiti, doduše ne u isto vrijeme.

Ovo idejno rješenje pruža veliko bogatstvo arhitektonskih rješenja prema tlocrtu i obliku same građevine. Uz menzu mogu biti smješteni amboni za pjevanje poslanice i evanđelja. Svjetnjaci mogu biti isti za obe menze a dadu se kao i raspelo riješiti na raznolike načine.

M = Mensa

T = Tabernakul

Ovakovo rješenje oltara pruža sasvim novo shvaćanje i organizaciju sakralnog prostora kao i nova tehničko-umjetnička rješenja i nove putove u crkvenoj umjetnosti.

FRANJO MUREN

LITURGIJSKA POBOŽNOST PRVOG SVEĆENIKA

Kakogod je Sv. Ignacije osnivač Družbe Isusove, to je ipak prvi svećenik Družbe Isusove Bl. Petar Faber. Prigodom polaganja prvih zavjeta na Montmartre-u 15. kolovoza 1534. od sedmorice prvih isusovaca jedini je svećenik, bio upravo Bl. Petar Faber. On je tom zgodom služio i sv. Misu i zato ga rado slikaju kako okrenut od oltara drži patenu kod liturgijske